

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

6 päivänä syyskuuta 2011 *

Asiassa C-163/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale di Isernia (Italia) on esittänyt 9.3.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.4.2010, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajana on

Aldo Patriciello,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot ja J.-J. Kasel sekä tuomarit G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari), C. Toader ja M. Safjan,

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.2.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Aldo Patriciello, edustajinaan avvocato G. Ranaldi, avvocato G. Scalese ja assistente S. Fortunato,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato M. Russo,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään K. Georgiadis, M. Germani ja G. Papagianni,
- Euroopan parlamentti, asiamiehinään H. Krück, A. Caiola ja N. Lorenz,
- Euroopan komissio, asiamiehinään I. Martínez del Peral ja C. Zadra,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.6.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee unionisopimuksen sekä EUT- ja EHTY-sopimusten liitteenä olevan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (jäljempänä pöytäkirja) 8 artiklan tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa Euroopan parlamentin jäsen Patriciello on syytettynä väärästä ilmiannosta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

- 3 Pöytäkirjan 8 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentin jäseniä ei voida alistaa tutkittavaksi, pidättää tai haastaa oikeuteen heidän tehtäviään hoitaessaan ilmaisemiensa mielipiteiden tai äänestystensä perusteella.”

- 4 Pöytäkirjan 9 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Euroopan parlamentin istuntojen ajan sen jäsenillä on

- a) oman valtionsa alueella kansanedustajille myönnetty koskemattomuus;

--”

5 Pöytäkirjan 18 artiklassa todetaan seuraavaa:

”Tämän pöytäkirjan soveltamiseksi unionin toimielimet toimivat yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden vastuussa olevien viranomaisten kanssa.”

6 Euroopan parlamentin työjärjestyksen (EUVL 2005, L 44, s. 1; jäljempänä työjärjestys) 6 artiklan otsikko on ”Koskemattomuuden pidättäminen”, ja kyseisen artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Eri oikeuksia ja vapauksia koskevaa toimivaltaa käyttäessään parlamentti pyrkii ensisijaisesti säilyttämään täysivaltaisuutensa demokraattisena lainsäädäntöelimenä ja varmistamaan jäsentensä riippumattomuuden heidän hoitaessaan tehtäviensä.

--

3. Jäsenen tai entisen jäsenen puhemiehelle osoittamasta, koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevasta pyynnöstä ilmoitetaan täysistunnossa, ja pyyntö lähetetään käsiteltäväksi asiasta vastaavaan valiokuntaan.

--”

7 Kyseisen työjärjestyksen 7 artikla sisältää Euroopan parlamentin jäsenten koskemattomuuteen liittyviä menettelyjä koskevat säännöt, ja sen 2, 6 ja 7 kohdassa määrätään seuraavaa:

”2. Valiokunta antaa päätösehdotuksen, jossa on vain suositus koskemattomuuden pidättämistä koskevan pyynnön tai koskemattomuuden ja erioikeuksien puolustamista koskevan pyynnön hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

--

6. Erioikeuden tai vapauden puolustamista koskevissa tapauksissa valiokunta toteaa, muodostavatko olosuhteet hallinnollisen tai muun esteen parlamentin kokouspaikkaan matkustavien tai sieltä palaavien jäsenten vapaalle liikkumiselle, mielipiteen ilmaisemiselle tai äänestyskäyttäytymiselle heidän hoitaessaan edustajantoimeensa kuuluvia tehtäviä tai kuuluvatko kyseiset olosuhteet – pöytäkirjan [9] artiklassa tarkoitettuihin asioihin, jotka eivät kuulu kansallisen oikeuden alaan, ja tekee ehdotuksen, jossa kehoitetaan asianomaista viranomaista tekemään tarvittavat johtopäätökset.

7. Valiokunta voi antaa perustellun lausunnon kyseisen viranomaisen toimivallasta asiassa ja pyynnön käsiteltäväksi ottamisesta, mutta se ei missään tapauksessa ilmaise kantaansa jäsenen syyllisyyteen eikä siihen, oikeuttavatko jäsenen syyksi väitetyt lausumat tai toimet syytteeseen asettamisen, vaikka valiokunta pyyntöä käsitellessään saisi yksityiskohtaista tietoa tapaukseen liittyvistä tosiasioista.”

Kansallinen säännöstö

8 Italian perustuslain 68 §:n ensimmäisessä momentissa säädetään seuraavaa:

”Parlamentin jäsentä ei voi saattaa vastuuseen hänen tehtäviään hoitaessaan ilmaisemistaan mielipiteistä tai suorittamistaan äänestyksistä.”

9 Perustuslain 68 §:n soveltamista koskevista säännöksistä ja rikosoikeudenkäynnistä korkeissa viroissa toimivia henkilöitä vastaan 20.6.2003 annetun lain nro 140 (legge n. 140 – disposizioni per l’attuazione dell’articolo 68 della Costituzione nonché in

materia di processi penali nei confronti delle alte cariche dello Stato; GURI nro 142, 21.6.2003) 3 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Perustuslain 68 §:n ensimmäistä momenttia sovelletaan joka tapauksessa lakiesitysten tai -aloitteiden, muutosten, esityslistojen, ehdotusten ja päätöslauselmien esittämiseen, täysistunnossa ja kamareiden muissa elimissä esitettyihin kysymyksiin ja puheenvuoroihin, millä tahansa tavalla ilmaistuu äänestyskäyttäytymiseen, kaikkeen muuhun parlamentaariseen toimintaan sekä kaikkeen toimintaan, joka liittyy tarkastuksiin, tietojen antamiseen, arvosteluun ja poliittiseen ilmiantamiseen ja joka liittyy edustajantoimeen, myös silloin kun tätä toimintaa harjoitetaan parlamentin ulkopuolella.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 10 Patricielloa syytetään rikosoikeudenkäynnissä Tribunale di Iserniassa siitä, että hän on syyttänyt perusteetta Pozzilin kunnan (Italia) palveluksessa olevaa poliisia lainvastaisesta menettelystä 1.8.2007 yleisellä pysäköintialueella neurologisen instituutin ja hänen asuinpaikkansa läheisyydessä käydyn väittelyn kuluessa.
- 11 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Patricielloa syytetään väärästä ilmiannosta, josta säädetään Italian rikoslain 368 §:ssä, miltä osin raskauttavana asianhaarana on pidettävä sitä, että hän on kohdistanut tekonsa rikoslain 61 §:n 10 momentissa tarkoitettuun virkatehtäviään suorittamassa olleeseen virkamieheen. Ne teot, joista Patricielloa syytetään, koskevat sitä, että hän on väittänyt kyseisen paikallispoliisin väärentäneen kellonaikoja kirjoittaessaan sakkoja useille tieliikennelain vastaisesti pysäköineille autoilijoille ja näin ollen syyttänyt kyseistä poliisia rikoslain 477 §:n nojalla rangaistavasta julkisten asiakirjojen väärentämisestä. Patriciellon väitetään lisäksi esittäneen väitteensä uudelleen karabiniereiden tultua paikalle selvittämään, oliko paikallispoliisi todella syyllistynyt niihin rikoksiin, joista Patriciello häntä syytti.

- 12 Euroopan parlamentti teki Patriciellon työjärjestyksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisen pyynnön johdosta 5.5.2009 oikeudellisten asioiden valiokunnan mietintöön perustuen päätöksen puolustaa Patriciellon koskemattomuutta ja hänen erioikeuksiaan (jäljempänä koskemattomuuden puolustamista koskeva päätös). Kyseisen päätöksen perustelut olivat seuraavat:

”Patriciello on lausunnoissaan ainoastaan esittänyt huomautuksia julkisen vallan piiriin kuuluvista kysymyksistä, eli kansalaisten oikeudesta päästä helposti sairaalaan ja terveydenhoitoon, millä on huomattavia vaikutuksia näiden jokapäiväiseen elämään.

– – Patriciello ei ole toiminut omissa intressissään eikä pyrkinyt loukkaamaan virkamiestä, vaan hän on toiminut äänestäjiensä yleisen edun nimissä poliittisen toimintansa puitteissa.

Näin toimiessaan hän on hoitanut tehtäväänsä Euroopan parlamentin jäsenenä ilmaisemalla mielipiteensä kysymyksestä, jolla on yleistä merkitystä hänen äänestäjilleen.

--

Oikeudellisten asioiden valiokunta suosittelee edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ja arvioituaan koskemattomuuden puolustamista puoltavia ja sitä vastaan puhuvia seikkoja, että – – Patriciellon koskemattomuutta puolustetaan.”

- 13 Tribunale di Isernia toteaa ennakkoratkaisupyynnössään kuitenkin, että pöytäkirjan 9 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan nojalla Euroopan parlamentin jäsen nauttii kotimaansa alueella tehtyjen tekojen osalta koskemattomuutta ja erioikeuksia samoin aineellisin ja muodollisin rajoituksin kuin kansallisessa oikeudessa

on säädetty. Italian perustuslain 68 §:n mukaan koskemattomuus ulottuu parlamentaarisen toiminnan ulkopuoliseen toimintaan kuitenkin vain, jos se liittyy läheisesti edustajantoimelle tyypillisten tehtävien hoitamiseen ja tavoitteisiin.

- 14 Mainittu tuomioistuin katsoo tässä tilanteessa – ottamatta kantaa siihen, onko syyte perusteltu vai ei –, ettei se voi kansallisen oikeutensa perusteella olla samaa mieltä niistä syistä, joiden perusteella Euroopan parlamentti teki koskemattomuuden puolustamista koskevan päätöksensä. Se tilanne, joka on pääasiassa kyseessä olevan rikosoikeudenkäynnin taustalla, ei nimittäin mainitun tuomioistuimen mukaan liity Euroopan parlamentin jäsenen tehtäviään hoitaessaan esittämiin mielipiteisiin.
- 15 Mainittu tuomioistuin toteaa, että syyttäjän mukaan väite, jonka mukaan Patriciello olisi kommentoinut vain yleisesti tiedossa olevia asioita eli kansalaisten oikeutta päästä helposti sairaalaan ja hoitoon ilman aikomusta loukata kyseistä virkamiestä, ei vaikuta perustellulta. Patriciello on – vaikka tämä jääkin vielä toteen näytettäväksi – nimittäin syyttänyt kunnan palveluksessa olevaa poliisia nimenomaisesti julkisten asiakirjojen sisällön väärentämisestä järjestysvaltaa käyttävien viranomaisten läsnä ollessa. Tällainen käyttäytyminen ei kuitenkaan ensi arviolta kuulu äänestäjäkunnan yleisen edun piiriin, ja tällaisena sen ei voida edes abstraktisti tarkasteltuna katsoa kuuluvan koskemattomuuden piiriin.
- 16 Tribunale di Isernia toteaa kuitenkin, että koskemattomuuden puolustamista koskeva päätös on tehty sen jälkeen, kun asiassa on vedottu pöytäkirjan 9 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan lisäksi pöytäkirjan 8 artiklaan. Unionin tuomioistuin on jo todennut, että koska kyseisessä säännöksessä ei viitata mitenkään kansalliseen oikeuteen, siinä määrätyn koskemattomuuden laajuus on määritettävä pelkästään unionin oikeuden perusteella. Tribunale di Isernia toteaa lisäksi, että vaikka koskemattomuuden puolustamista koskevassa päätöksessä on kyse lausunnosta, jolla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia kansallisiin tuomioistuimiin nähden, kansallisella tuomioistuimella on kuitenkin SEUT 4 artiklan 3 kohdan ja pöytäkirjan 18 artiklan nojalla velvollisuus vilpittömään yhteistyöhön unionin toimielinten kanssa (yhdistetyt asiat C-200/07 ja C-201/07, Marra, tuomio 21.10.2008, Kok., s. I-7929, 26 kohta ja 39–41 kohta).

- 17 Tribunale di Isernia on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko rangaistavaa tekoa, johon Euroopan parlamentin jäsenen – – Patriciellon väitetään syyllistyneen (ja joka on kuvattu syytekirjelmässä ja joka on jo ollut – – koskemattomuuden puolustamista koskevan päätöksen kohteena) ja joka on luokiteltu rikoslain 368 §:ssä tarkoitetuksi vääräksi ilmiannoksi, pidettävä pöytäkirjan [8] artiklassa tarkoitettuna parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaistuna mielipiteenä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 18 Aluksi on palautettava mieleen, että kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, Euroopan parlamentin jäsenten parlamentaariseen koskemattomuuteen, sellaisena kuin siitä määrätään pöytäkirjan 8 ja 9 artiklassa, kuuluu se kahdenlainen suoja, joka tavallisesti annetaan jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien jäsenille, nimittäin koskemattomuus, joka koskee heidän parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä, ja koskemattomuus, johon sisältyy lähtökohtaisesti syytesuoja (ks. em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 24 kohta).
- 19 Kuten esitetyn kysymyksen sanamuodostakin ilmenee, pääasian kannalta relevanttia on ainoastaan pöytäkirjan 8 artiklan tulkinta.
- 20 Tältä osin on todettava Italian hallituksen tavoin, että kansallinen tuomioistuin pyytää näin muotoillulla kysymyksellään unionin tuomioistunta soveltamaan itse pöytäkirjan 8 artiklaa sen käsiteltäväksi saatettuun asiaan lausumalla siitä, onko asianomaisen Euroopan parlamentin jäsenen sellaisia lausumia, jotka ovat johtaneet pääasian rikosoikeudenkäynnissä ajettavaan syytteeseen, pidettävä hänen parlamentaaristen tehtäviensä hoidossa ilmaisemana mielipiteenä ja kuuluvatko ne näin ollen kyseisessä määräyksessä määrätyn koskemattomuuden alaan.

- 21 On muistettava, ettei unionin tuomioistuimella ole SEUT 267 artiklan nojalla aloitetussa menettelyssä toimivaltaa soveltaa unionin oikeussääntöjä tiettyyn yksittäistapaukseen. Se voi kuitenkin esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikkia sellaisia unionin oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka voivat olla kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisiä sen ratkaisun kannalta (ks. esim. asia C-54/07, Feryn, tuomio 10.7.2008, Kok., s. I-5187, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 22 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on näin ollen ratkaista, kuuluvatko kyseiset lausumat pöytäkirjan 8 artiklassa määrätyn koskemattomuuden alaan, arvioimalla sitä, täytyvätkö kyseisessä määräyksessä määrätty, kyseisen koskemattomuuden soveltamista koskevat aineelliset edellytykset (ks. em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 33 kohta).
- 23 Unionin tuomioistuimen tehtävänä on sitä vastoin esittää kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset tarpeelliset seikat, joilla sitä voidaan tässä arvioinnissa ohjata, ja tarvittaessa muotoilla sille esitetty kysymys uudelleen (ks. esim. asia C-420/06, Jager, tuomio 11.3.2008, Kok., s. I-1315, 46 kohta ja asia C-243/09, Fuß, tuomio 14.10.2010, Kok., s. I-9849, 39 kohta).
- 24 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta oikeudenkäyntiaineistosta ilmenee tältä osin, että kansallinen tuomioistuin pyrkii kysymyksellään tosiasiallisesti tarkentamaan relevantteja kriteerejä sen määrittämiseksi, onko pääasiassa kyseessä olevan lausuman kaltaista lausumaa, jonka Euroopan parlamentin jäsen on esittänyt muualla kuin Euroopan parlamentissa ja joka on johtanut väärää ilmiäntoa koskevaan syytteesen hänen alkuperäjäsenvaltiossaan, pidettävä pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitettuna kyseisen parlamentin jäsenen parlamentaarista tehtävänsä hoitaessaan ilmaisemanaan mielipiteensä.
- 25 Tältä osin on korostettava, että toisin kuin pöytäkirjan 9 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa määrätyn parlamentaarisen koskemattomuuden laajuus, joka riippuu kansallisesta oikeudesta, pöytäkirjan 8 artiklassa määrätyn koskemattomuuden laajuus on vahvistettava yksinomaan unionin oikeuden perusteella, koska minkäänlaista viittausta kansalliseen oikeuteen ei ole (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 26 kohta).

- 26 Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, pöytäkirjan 8 artiklan – joka on erityismääräys, jota sovelletaan oikeudenkäynneissä, joissa parlamentin jäsenellä on parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaisemiaan mielipiteitä ja suorittamiaan äänestyksiä koskeva koskemattomuus – tarkoituksena on suojata Euroopan parlamentin jäsenten sananvapautta ja riippumattomuutta, joten se on esteenä oikeudenkäynneille, jotka koskevat tällaisia mielipiteitä tai äänestyksiä (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 27 ja 45 kohta).
- 27 Tästä seuraa, että riippumatta siitä, minkälainen kansallisessa oikeudessa määrätty koskemattomuutta koskeva järjestelmä on tai minkälaiset rajat sille kansallisessa oikeudessa asetetaan, silloin kun pöytäkirjan 8 artiklassa määrätyn koskemattomuuden tunnustamisen aineelliset edellytykset täyttyvät, Euroopan parlamentti ei voi pidättää tällaista koskemattomuutta, ja koskemattomuuden soveltamiseen toimivaltainen kansallinen tuomioistuin on velvollinen hylkäämään vaatimuksen, joka on esitetty Euroopan parlamentin kyseessä olevaa jäsentä vastaan (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 44 kohta).
- 28 Kuten kaikki osapuolet, jotka ovat esittäneet huomautuksia käsiteltävässä asiassa, ovat huomauttaneet, Euroopan parlamentin jäsenen lausumat eivät lakkaa nauttimasta kyseistä koskemattomuutta vain sen takia, että ne on esitetty muualla kuin Euroopan parlamentissa.
- 29 On toki todettava, että pöytäkirjan 8 artikla – kun otetaan huomioon sen tarkoitus, joka on suojata Euroopan parlamentin jäsenten sananvapautta ja riippumattomuutta, ja sen sanamuoto, jolla viitataan nimenomaisesti paitsi Euroopan parlamentin jäsenten mielipiteisiin myös heidän antamiinsa ääniin – on tarkoitettu sovellettavaksi ennen kaikkea sellaisiin lausumiin, joita Euroopan parlamentin jäsenet esittävät nimenomaan Euroopan parlamentissa.
- 30 Ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että Euroopan parlamentin jäsenten kyseisen parlamentin ulkopuolella esittämä lausuma voi olla pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitettu heidän tehtäviensä hoidossa ilmaistu mielipide, koska tällaisen mielipiteen olemassaolo ei riipu siitä paikasta, jossa lausuma on esitetty, vaan lausuman luonteesta ja sisällöstä.

- 31 Koska pöytäkirjan 8 artiklassa viitataan Euroopan parlamentin jäsenten ilmaisemiin mielipiteisiin, kyseinen säännös liittyy läheisesti sananvapauteen. Sananvapaus, joka on sellaiseen demokraattiseen ja moniarvoiseen yhteiskuntaan liittyvä olennainen perusta, joka heijastaa sellaisia arvoja, joille unioni SEU 2 artiklan mukaisesti perustuu, on perusoikeus, joka taataan Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklassa, jolla on SEU 6 artiklan 1 kohdan mukaan sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla. Kyseinen vapaus vahvistetaan myös 4.11.1950 Roomassa allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 10 artiklassa.
- 32 Näin ollen on katsottava, että pöytäkirjan 8 artiklassa tarkoitettu mielipiteen käsite on ymmärrettävä laajassa merkityksessä siten, että se kattaa kaikki sellaiset väitteet tai lausumat, jotka sisältönsä puolesta vastaavat subjektiivisia arvioita merkitseviä toteamuksia.
- 33 Pöytäkirjan 8 artiklan sanamuodosta ilmenee myös, että jotta mielipiteeseen sovelletaan koskemattomuutta, Euroopan parlamentin jäsenen on täytynyt esittää se ”tehtäviään hoitaessaan”, mikä näin ollen merkitsee vaatimusta siitä, että ilmaistun mielipiteen ja parlamentaaristen tehtävien välillä on yhteys.
- 34 Kun kyse on – kuten pääasiassa – sellaisen Euroopan parlamentin jäsenen lausumisesta, joka on asetettu syytteeseen alkuperäjäsenvaltiossaan, on todettava, että pöytäkirjan 8 artiklassa määrätty koskemattomuus voi olla omiaan, kuten tämän tuomion 27 kohdasta jo ilmenee, estämään lopullisesti kansallisia oikeusviranomaisia ja tuomioistuimia käyttämästä sitä toimivaltaansa, joka liittyy rikoksia koskeviin syytöksiin ja seuraamuksiin yleisen järjestyksen varmistamiseksi alueellaan, ja vastaavasti epäämään kaikilta kyseisten lausumien loukkaamilta henkilöiltä oikeussuojakeinot, mukaan lukien mahdollisuuden saada siviilituomioistuimessa korvausta kärsitystä vahingosta.

- 35 Kun kyseiset seuraukset otetaan huomioon, on aiheellista hyväksyä se, että ilmaistun mielipiteen ja parlamentaaristen tehtävien välisen yhteyden on oltava suora ja ilmeinen.
- 36 On myös katsottava, että kun otetaan huomioon kuvaukset pääasiassa kyseessä olevista olosuhteista ja kyseisen Euroopan parlamentin jäsenen väitteiden sisällöstä, mainitut väitteet vaikuttavat suhteellisen etäisiltä Euroopan parlamentin jäsenen tehtäviin nähden ja näin ollen sellaisilta, että on vaikeasti nähtävissä, että niillä olisi suora yhteys kansalaisia koskettavaan yleiseen etuun. Vaikka tällainen yhteys voitaisiinkin näyttää toteen, se ei näin ollen olisi kuitenkaan ilmeinen.
- 37 Kansallisen tuomioistuimen on edellä esitetyt seikat huomioon ottaen arvioitava – mikä, kuten tämän tuomion 21 ja 22 kohdassa on todettu, kuuluu sen yksinomaiseen toimivaltaan –, voidaanko pääasiassa kyseessä olevaa lausumaa pitää mielipiteen ilmaisemisena parlamentaaristen tehtävien hoidossa siten, että pöytäkirjan 8 artiklassa määrätyn koskemattomuuden tunnustamista koskevat aineelliset edellytykset täyttyvät.
- 38 Jos kansallinen tuomioistuin tämän arviointinsa tuloksena toteaisi, että asia on näin, sillä ei olisi muuta vaihtoehtoa kuin tehdä kyseisen koskemattomuuden edellyttämät johtopäätökset ja hylätä tämän tuomion 27 kohdassa esitetyllä tavalla asianomaisen Euroopan parlamentin jäsentä vastaan esitetty syyte (ks. em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 33 ja 44 kohta). Päinvastaisessa tapauksessa koskemattomuuden aineelliset edellytykset eivät sitä vastoin täyty, joten tuomioistuimen on jatkettava syytteen käsittelyä.
- 39 Tältä osin on muistettava, että vaikka – kuten pääasiassa – Euroopan parlamentti on asianomaisen jäsenensä pyynnöstä tehnyt kyseisen jäsenen koskemattomuuden puolustamista koskevan päätöksen, mainittu päätös, jonka Euroopan parlamentti on tehnyt työjärjestyksensä mukaisesti, on ainoastaan lausunto, jolla ei ole minkäänlaista sitovaa vaikutusta kansallisiin tuomioistuimiin nähden, koska pöytäkirja ei sisällä yhtäkään säännöstä, jolla kansalliset tuomioistuimet velvoitettaisiin jättämään pöytäkirjan 8 artiklassa määrättyjen edellytysten täyttymistä koskeva päätösvalta

parlamentille. Kuten unionin tuomioistuin on jo todennut, se, että jäsenvaltion oikeudessa säädetään – kuten käsiteltävässä asiassa – kansallisen parlamentin jäsenien puolustamista koskevasta menettelystä, jonka avulla kansallinen parlamentti voi puuttua asiaan silloin, kun kansallinen tuomioistuin ei tunnusta kyseistä koskemattomuutta, ei tarkoita sitä, että Euroopan parlamentilla katsottaisiin olevan sama toimivalta kyseisestä valtiosta tuleviin jäseniinsä nähden, koska pöytäkirjan 8 artiklassa ei määrätä nimenomaisesti tällaisesta toimivallasta, eikä siinä viitata kansallisen oikeuden sääntöihin (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 35–40 kohta).

40 Näin ollen on todettava – toisin kuin pääasian vastaaja on istunnossa väittänyt –, että vaikka Euroopan parlamentin ja kansallisten tuomioistuinten on toki unionin toimielinten ja kansallisten viranomaisten välistä vilpittömyyden yhteistyötä koskevan velvollisuuden nojalla, sellaisena kuin tämä velvoite on vahvistettu SEU 4 artiklan 3 kohdassa ja pöytäkirjan 18 artiklassa, tehtävä yhteistyötä kaiken ristiriidan välttämiseksi pöytäkirjan määräysten tulkinnassa ja soveltamisessa (em. yhdistetyt asiat Marra, tuomion 42 kohta), unionin oikeudessa ei aseteta kansalliselle tuomioistuimelle minkäänlaista erityistä velvollisuutta, joka koskisi sen ratkaisujen perustelemista siinä tapauksessa, että se ottamalla huomioon tässä SEUT 267 artiklan mukaisesti annettussa tuomiossa annetun tulkinnan päättäisi poiketa sille tiedoksi annetusta Euroopan parlamentin lausunnosta siltä osin kuin kyse on pöytäkirjan 8 artiklan soveltamisesta pääasian tosiseikkoihin.

41 Kun otetaan edellä esitetty huomioon, esitettyyn kysymykseen on vastattava, että pöytäkirjan 8 artiklaa on tulkittava siten, että Euroopan parlamentin jäsenen muualla kuin Euroopan parlamentissa esittämä lausuma, joka on johtanut väärän ilmiannon perusteella nostettuun syytöseen hänen alkuperäjäsenvaltiossaan, on kyseisessä määräyksessä tarkoitettuna koskemattomuuden kattama parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaistu mielipide ainoastaan silloin, kun kyseinen lausuma on subjektiivinen arviointi, jolla on suora ja ilmeinen yhteys tällaisten tehtävien hoitamiseen. Kansallisen tuomioistuimen asiana on määrittää, täytyvätkö kyseiset edellytykset pääasiassa.

Oikeudenkäyntikulut

- 42 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Unionisopimuksen sekä EUT- ja EHTY-sopimusten liitteenä olevan Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan 8 artiklaa on tulkittava siten, että Euroopan parlamentin jäsenen muualla kuin Euroopan parlamentissa esittämä lausuma, joka on johtanut väärän ilmiannon perusteella nostettuun syytöseen hänen alkuperäjäsenvaltiossaan, on kyseisessä määräyksessä tarkoitetun koskemattomuuden kattama parlamentaaristen tehtävien hoidossa ilmaistu mielipide ainoastaan silloin, kun kyseinen lausuma on subjektiivinen arviointi, jolla on suora ja ilmeinen yhteys tällaisten tehtävien hoitamiseen. Kansallisen tuomioistuimen asiana on määrittää, täyttyvätkö kyseiset edellytykset pääasiassa.

Allekirjoitukset